

N:o 35.

Ank. till Riksd. kansli den 26 februari 1909, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel för år 1909 för fortsatt utveckling af statens telefonväsende. (R. A.)

I proposition (n:r 10) af den 11 december 1908 har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende ett lånebelopp för år 1909 af 4,000,000 kronor att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Kungl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jämte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopp öfverlämnande till telegrafstyrelsen förorsakades riksgäldskontoret, inom tjugu år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel därtill lämnade tillgång, dock så att dylika afbetalningar borde en månad förut af telegrafstyrelsen för riksgäldskontoret tillkännagifvas.

Till åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört följande:

»Uti underdånig skrifvelse den 26 november 1908 har telegrafstyrelsen gjort framställning om beredande för år 1909 af lånemedel för fortsatt utveckling af statens telefonväsende.

Innan jag närmare redogör för innehållet i berörda skrifvelse, ber jag få erinra, att Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 3 april 1908 bemyndigat telegrafstyrelsen att i riksgäldskontoret lyfta det utaf Riksdagen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende för år 1908 anvisade lånebelopp af 5,000,000 kronor, att under af Riksdagen fast-

ställda villkor af telegrafstyrelsen förräntas och återgäldas. I sammanhang härmed har Eders Kungl. Maj:t godkänt till utförande samtliga de telefonanläggningar, som af telegrafstyrelsen anmälts till utförande för de sålunda anvisade medlen.

I sin förevarande skrifvelse har telegrafstyrelsen till en början anmält, att större delen af förberörda anläggningar under år 1908 fullbordats, och att återstoden vore afsedd att under den närmaste tiden komma till utförande.

Vidare anför styrelsen.

Den samtals trafik, som de *interurbana telefonledningarna* vore afsedda att förmedla, hade, allt efter som nya ledningar öppnats, befunnit sig i ständig tillväxt.

En öfversikt af de senaste tio årens utveckling i fråga om antalet telefonsamtal mot särskild afgift visade följande siffror:

År.	Telefonsamtal mot särskild afgift.	Samtalsafgifter kronor.	Ökning under året i	
			samtal.	samtalsafgifter kronor.
1899	3,275,667 stycken	1,145,330	489,715	143,896
1900	4,087,551 perioder	1,285,923	—	140,593
1901	4,872,840 »	1,495,044	785,289	209,121
1902	5,735,016 »	1,767,090	862,176	272,046
1903	6,470,298 »	2,019,787	735,282	252,697
1904	7,516,899 »	2,388,899	1,046,601	369,112
1905	9,122,780 »	2,898,519	1,605,881	509 620
1906	10,793,880 »	3,460,950	1,671,100	562,431
1907	12,911,168 »	4,099,414	2,117,288	638,464
1908	omkring 14,500,000 »	4,400,000	1,600,000	300,000

Af dessa siffror vore de för år 1908 approximativt beräknade med ledning af förhållandena under de tio första månaderna af året.

Det syntes böra anmärkas, att af de interurbana telefonledningar, hvilka för 1908 års lånemedel hunnit fullbordas, en del först helt nyliken kunnat blifva färdig för trafik. Liknande förhållande hade äfven under de föregående åren ägt rum.

Såsom framginge af de i ofvanstående tabell approximativt angifna siffrorna för år 1908, visade ökningen af antalet samtalsperioder under

år 1908 en nedgång vid jämförelse med motsvarande siffror för de närmast föregående åren. Denna minskning gjorde sig ännu mera gällande i fråga om ökningen af samtalsavgifterna. Orsaken därtill vore gifvetvis att söka i de nedgående konjunkturerna, men, beträffande samtalsavgifterna, äfven däruti, att genom de senaste årens nybyggnader den värsta trängseln å de interurbana ledningarna afhjälpts, hvarigenom antalet ilsamtal kunnat nedbringas.

Om emellertid rikstelefonnätets utveckling skulle kunna, så vidt möjligt, motsvara de kraf, som ett ökad begagnande ställde på det samma, måste fortfarande genom anläggande af en del nya förbindelser möjlighet beredas att framföra den växande trafiken och tillfredsställa de ökade anspråken på en snabb expedition.

På grund af nyss anförda förhållanden hade dock telegrafstyrelsen sökt i möjligaste mån nedbringa lånesumman för de nya interurbanledningar, som föresloges till utförande under år 1909, och därför endast föreslagit sådana ledningar, som visat sig vara oundgängligen nödvändiga. Härigenom hade det lånebelopp, som afsåges för interurbana ledningar och som under hvartera af åren 1907 och 1908 uppginge till 2,500,000 kronor kunnat nedbringas till 750,000 kronor. Af denna summa skulle 557,500 kronor användas till nya ledningar, 160,900 kronor till kablar och parstolplinjer för det interurbana telefonnätet samt 31,600 kronor reserveras för oförutsedda ledningar, som visade sig oundgängligen behöfliga under året.

Beträffande de *lokala telefonnäten* hade, på samma sätt som ägt rum under de närmast föregående åren, äfven under år 1908 utvecklingen af statens telefonväsende skett genom anordnande af telefonnät å sådana orter, där dylika förut icke funnits, genom anläggning af nya förbindelseledningar samt genom utvidgning af statens förutvarande lokalnät.

Utvecklingens gång under år 1908 och närmast förflutna år framginge af följande uppgifter.

År.	Telefonledningarnas längd i km.	Antal telefonapparater.
1904	153,169	74,512
1905	166,397	81,994
1906	183,261	90,811
1907	209,370	102,094
1908	omkring 222,000	110,000

I likhet med hvad alltjämt under de senare åren varit fallet, hade äfven under år 1908 många framställningar om rikstelefonnätets utsträckande medelst anläggning af nya växelstationer jämte förbindelseledningar inkommit till telegrafstyrelsen, och i åtskilliga fall vore förberedande aftal därom redan träffade. För att tillmötesgå utvecklingens behof hade telegrafstyrelsen intill utgången af år 1902 haft till sitt förfogande — förutom de för längre interurbanledningar anvisade anslagsmedel — icke blott de af Riksdagen anvisade lånemedlen utan äfven de betydliga öfverskotten af telefonverksamheten. Sedan genom nådiga brefvet den 6 juni 1902 förordnats, att det vid verkställt bokslut befintliga öfverskott af telegrafverkets medel skulle till statskontoret inlevereras, vore telegrafstyrelsen numera hänvisad till lånemedel för anordnande af telefonförbindelser till de i förutvarande nät nytillkommande abonnenter, med det däraf påkallade utbytet af luftledningar inom de större lokálnäten mot jord- eller luftkablar, och för tillmötesgående af anspråken på inrättande af nya växelstationer och dessas förbindande med de äldre näten samt nya förbindelseledningar till förutvarande växelstationer, betingade af abonnentökningen vid dessa stationer.

Till hvilket belopp, de för telefonväsendets utveckling disponibla anslags-, låne- och öfverskottsmedel för de senaste tio åren uppgått, framginge af följande tablå.

A r.	Anslagsmedel.	Lånemedel för		Öfverskottsmedel.	S u m m a.
		interurbana ledningar.	lokala nät.		
1899.....	617,000	—	1,000,000	1,027,259	2,644,259
1900.....	1,228,050	—	1,000,000	939,335	3,167,385
1901.....	1,100,000	—	1,000,000	1,114,755	3,214,755
1902.....	1,094,000	—	1,500,000	1,693,773	4,287,733
1903.....	—	700,000	1,500,000	—	2,200,000
1904.....	—	1,020,000	1,775,000	—	2,795,000
1905.....	—	1,039,400	2,000,000	—	3,039,400
1906.....	—	1,800,000	1,700,000	—	3,500,000
1907.....	—	2,500,000	2,500,000	—	5,000,000
1908.....	—	2,500,000	2,500,000	—	5,000,000

Vid uppgörande af arbetsplanen för år 1909 hade telegrafstyrelsen, oaktadt arbetena begränsats till det allra nödvändigaste, icke kunnat

upptaga de för planens genomförande, beträffande de lokala telefontäten, erforderliga lånemedel till lägre belopp än 3,250,000 kronor.

Den i förhållande till föregående år största posten i denna summa afsåges för anläggning af kabelvägar samt utvidgning af de lokala telefontäten. Dess relativa ökning betingades af de under år 1909 förestående arbetena med stationsinredning och nedläggning af kablar i och för de nya stationsbyggnaderna i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Jönköping.

I nämnda summa inginge jämväl, i likhet med hvad som skett vid beräkning af lånemedlen för år 1908, ett belopp af 91,450 kronor, afsedt att användas för sådana arbeten, som icke redan nu kunnat förutses, men som under år 1909 ansåges komma att visa sig erforderliga och icke utan olägenhet kunde uppskjutas till ett efterföljande år. Erfarenheten hade nämligen gifvit vid handen, att på grund af opåräknadt stor abonnentökning vid vissa stationer nya växelbord där behöfde insättas eller nya förbindelseledningar till närbelägna stationer anordnas, om anmälda nya abonnentledningar skulle kunna inkopplas och telefontrafiken på ett tillfredsställande sätt uppehållas. Under årets lopp inkomme äfven från allmänheten framställningar om anordnande af nya växelstationer, hvilka anläggningar af brist på tillgängliga medel icke utan särskilda pekuniära uppoffringar af de blifvande abonnenterna kunnat komma till utförande förrän under ett följande år. På grund af de olägenheter, som genom sådant uppskof med ifrågavarande anläggningars utförande kunde uppstå för de personer, som önskade erhålla rikstelefonförbindelser, hade telegrafstyrelsen ansett sig böra, på sätt redan nämnts, af de för lokala telefonanläggningar föreslagna lånemedlen äfven för år 1909 reservera ett särskildt belopp till oförutsedda arbeten af förenämnda slag.

De interurbana telefonledningar och utvidgningar inom lokala telefontät, för hvilka under år 1909 lånemedel syntes telegrafstyrelsen böra anvisas, vore:

I. Interurbana telefonledningar.

Örebro—Nässjö	kr. 114,500: —
Hälsingborg—Hessleholm—Kristianstad	» 53,000: —
Kalmar—Mörbylånga	» 32,000: —
Kalmar—Borgholm	» 35,500: —
Hälsingborg—Landskrona	» 8,500: —

Transport kr. 243,500: —

	Transport kr.	243,500: —
Halmstad—Varberg	»	19,700: —
Eskilstuna—Strängnäs	»	16,150: —
Stockholm—Örebro	»	54,900: —
Örebro—Falun	»	51,600: —
Örebro—Västerås	»	26,100: —
Örebro—Katrineholm	»	20,000: —
Falun—Gäfle	»	21,700: —
Ånge—Östersund	»	32,000: —
Härnösand—Kramfors	»	12,500: —
Eslöf—Landskrona	»	3,100: —
Landskrona—Lund	»	2,700: —
Hälsingborg—Höganäs	»	2,800: —
Malmö—Eslöf	»	1,200: —
Trollhättan—Vänersborg	»	1,050: —
Norrköping—Valdemarsvik	»	4,300: —
Strängnäs—Södertälje	»	3,600: —
Stockholm—Djursholm	»	150: —
Stockholm—Furusund	»	8,750: —
» —Norrtälje	»	9,100: —
» —Södertälje, 2 ledningar	»	4,300: —
» —Uppsala, 4 ledningar	»	16,600: —
Krylbo—Hedemora	»	1,700: —
Kristianstad (interurbankabel)	»	3,000: —
Hessleholm (»)	»	6,000: —
Nässjö—Säfsjö (parstolplinje)	»	39,000: —
Hallsberg—Vretstorp (»)	»	20,000: —
Stjärnhof—Katrineholm (») ^{*)}	»	45,000: —
Gnesta—Stjärnhof (») ^{*)}	»	20,400: —
Tomtebodå—Rotebro (stolpreglar)	»	3,400: —
Väsby—Knifsta (parstolplinje) ^{*)}	»	24,100: —
		kr. 718,400: —
Oförutsedda interurbanledningår.....	»	31,600: —
		Summa kr. 750,000: —

*) Endast kostnaden för den del af arbetet, som skulle utföras under år 1909, är här upptagen

II. Utvidgning af lokala telefontät.

Anläggning af växelstationer i:

Stora Rör	med förbindelseledning till Borgholm.....	kr.	2,350:—
Järrestad	» » » Simrishamn...	»	1,800:—
Fjälkestad	» » » Kristianstad »	»	3,250:—
Ovesholm	» » » » »	»	2,000:—
Balsby	» » » » »	»	2,900:—
Jonstorp	» » » Mjöhult	»	3,100:—
Nöbbelef	» » » Kristianstad »	»	3,100:—
Arrie	» » » Malmö	»	2,500:—
Flyinge	» » » Lund	»	3,500:—
Oderljunga	» » » Klippan	»	4,400:—
Börringe	» » » Svedala	»	1,600:—
Fotevik	» » » Malmö	»	3,200:—
Härlöf	» » » Kristianstad...	»	2,300:—
Viby	» » » » ... »	»	2,500:—
Tosteberga	» » » » ... »	»	5,000:—
Lefrasjön och Ifvetofta	med förbindelseledning till Kristianstad.....	»	5,600:—
Edenryd	med förbindelseledning till Kristianstad »	»	4,000:—
Ströfvelstorp	» » » Hälsingborg	»	4,700:—
och Kattarp »	»	4,700:—
Bärslöf	med förbindelseledning till Hälsingborg »	»	2,700:—
Fjärdingslöf	» » » Trelleborg ... »	»	1,400:—
Östra Tomarp	» » » Simrishamn... »	»	1,800:—
Alestad	» » » Hörby .. »	»	2,800:—
Harplinge	» » » Halmstad och	»	4,000:—
Fjälldalen »	»	4,000:—
Aplared	med förbindelseledning till Borås	»	2,200:—
Brattön	» » » Lycke	»	2,000:—
Forsheda	» » » Kärdä	»	1,550:—
Udenäs	» » » Karlsborg..... »	»	3,200:—
Aröd	» » » Stockevik..... »	»	450:—
Eriksstad	» » » Bräländä	»	1,750:—
Nya varfvet	» » » Göteborg	»	1,550:—
Transport kr.			83,200:—

		Transport kr.	83,200: —
Örlösa	med förbindelseledning till	Lidköping..... »	2,000: —
Källby	»	» » »	1,350: —
Tofta	»	» Varberg »	1,550: —
Dalsjöfors	»	» Borås »	3,500: —
Bokenäs	»	» Högås »	1,500: —
Skogsryd	»	» Borås »	1,500: —
Dalhem	»	» Gamleby »	3,500: —
Sörmlands Vallby	»	» Eskilstuna »	2,400: —
Ullersäter	»	» Frövi »	1,400: —
Baggetorp	»	» Katrineholm... »	1,400: —
Skogstorp	»	» Eskilstuna... »	1,200: —
Rasbo	»	» Uppsala »	9,400: —
Skuttunge	»	» Björklinge »	1,950: —
Boda	»	» Kil »	2,550: —
Östra Fogelvik	»	» Skottkärr »	1,700: —
Västgärde	»	» Rättvik »	2,900: —
Lundsberg	»	» Kristinehamn »	2,600: —
Skerike	»	» Västerås »	1,600: —
Vikarbyn	»	» Rättvik »	3,900: —
Brunsvik	»	» Ludvika »	1,500: —
Tynnerås	»	» Ramsele »	400: —
Jansjö	»	» Backe »	500: —
Maj	»	» Njurunda »	400: —
Bringåsen, Kyrkås och Kläppe	med förbindelseledning till Östersund	»	2,100: —
Storhögen	med förbindelseledning till Häggenås	»	3,200: —
Östanbäck, Håcksta och Hagafjärden	med förbindelseledning till Hudiksvall	»	1,400: —
Rörström	med förbindelseledning till Hoting	»	800: —
Gideåbacka och Kasaviken	med förbindelseledning till Husum	»	600: —
Lillsved	med förbindelseledning till Åsarne	»	600: —
Forsmobron	»	» Sollefteå »	1,200: —
Harrsjö	»	» Lidsjöberg »	600: —
Sandslån	»	» Nyland »	1,100: —
Töfva	»	» Sundsvall..... »	1,600: —
Imnäs	»	» Forsnäs..... »	600: —
Transport kr.			147,700: —

	Transport	kr. 147,700:—
Östanå och Ilsbo Berge med förbindelseledning till Huddiksvall	»	1,500:—
Terrsjö » » » Ramsele-Böle ..	»	700:—
Hjältan » » » Viskan	»	450:—
Jämtön » » » Råneå	»	600:—
Röbeck » » » Umeå	»	1,100:—
Teurasjön » » » Korpilombolo ..	»	900:—
Stråkan, Rödupp och Mjölaskatan med förbindelseledning till Öfverkalix	»	2,200:—
Gamla Fahlmark och Hjoggböle med förbindelseledning till Skellefteå	»	2,100:—
Yttervik med förbindelseledning till Innervik	»	1,200:—
Sjulsmark och Pålmark med förbindelseledning till Håkansö	»	3,500:—
	Summa	kr. 161,950:—

Anläggning af förbindelseledningar.

Malmö—Falsterbo	kr.	2,800:—
Borby—Hammenhög—Gärnsnäs—Smedstorp	»	1,500:—
Malmö—Ljunghusen	»	2,000:—
Karlshamn—Hoby	»	1,700:—
Hör—Sösdala	»	1,000:—
Tomelilla—Löfvestad—Wollsjö	»	1,800:—
Ängelholm—Munka Ljungby	»	700:—
Varberg—Tvååker	»	1,700:—
Alingsås—Vårgårda	»	3,400:—
Göteborg—Kalfsund	»	3,900:—
» —Räflanda	»	2,800:—
Linköping—Bestorp	»	1,650:—
Hultsfred—Vimmerby	»	2,600:—
Stockholm—Lidingö	»	700:—
» —Spånga	»	600:—
» —Danderyd	»	350:—
» —Drottningholm	»	1,450:—
Ösmo—Ösmohaga	»	900:—
Stockholm—Tyresö ..	»	1,900:—
Rimbo—Knutby	»	3,200:—
	Transport	kr. 36,650:—

	Transport	kr.	
Roslagskulla—Bergshamra	»	36,650:—	
Uppsala—Knutby	»	900:—	
Stockholm—Norrviken	»	3,400:—	
» —Nynäshamn	»	1,050:—	
» —Resarö	»	4,200:—	
» —Sigtuna	»	2,100:—	
» —Stäket	»	3,500:—	
» —Stafsås	»	1,450:—	
» —Tullinge	»	2,650:—	
Järla—Norra Värmdö (stolpreglar).....	»	1,200:—	
Gäfle—Sandviken—Storvik	»	3,950:—	
Ockelbo—Lingbo	»	2,800:—	
Kristinehamn—Visnum	»	1,300:—	
Stugsund—Sandarne	»	2,400:—	
Sundsvall—Sund	»	600:—	
» —Matfors	»	600:—	
Hammarstrand—Bispgården	»	1,600:—	
Östersund—Dvärsätt	»	2,000:—	
Hammerdal—Ottsjö	»	1,600:—	
Bureå—Innervik	»	5,200:—	
Nederkalix—Töre	»	1,150:—	
		2,000:—	
	Summa	kr. 82,300:—	

Anläggning af kabelvägar samt utvidgning af näten i:

Halmstad	kr.	14,800:—
Hälsingborg	»	156,000:—
Kristianstad	»	58,500:—
Landskrona	»	20,000:—
Lund	»	30,000:—
Malmö	»	177,600:—
Växjö	»	18,600:—
Ystad	»	19,800:—
Göteborg	»	52,400:—
Jönköping	»	239,900:—
Eskilstuna	»	13,200:—
Örebro	»	64,000:—
Stockholm	»	628,500:—

Transport kr. 1,493,300:—

	Transport	kr. 1,493,300:—
Uppsala	»	17,500:—
Falun	»	19,550:—
Karlstad	»	66,900:—
Härnösand	»	13,500:—
Hudiksvall	»	13,000:—
Sundsvall	»	27,300:—
Östersund	»	24,350:—
Andra orter i riket	»	148,900:—
	Summa	kr. 1,824,300:—

Anordnande af nya abonnentledningrar vid förut befintliga nät:

inom I linjedistriktet	kr. 275,000:—
» II »	» 200,000:—
» III »	» 105,000:—
» IV »	» 310,000:—
» V »	» 100,000:—
» VI »	» 70,000:—
» VII »	» 30,000:—
	Summa kr. 1,090,000:—

Oförutsedda arbeten kr. 91,450:—

Sammanfattning.

I. Interurbana telefonledningrar ...	kr. 718,400:—	
Oförutsedda d:o ...	» 31,600:—	kr. 750,000:—
II. Utvidgning af lokala telefonnät:		
Anläggning af växelstationer...	kr. 161,950:—	
» » förbindelseledningar	» 82,300:—	
» » kabelvägar m.m. »	1,824,300:—	
Nya abonnenter	» 1,090,000:—	
Oförutsedda arbeten	» 91,450:—	» 3,250,000:—
	Summa	kr. 4,000,000:—

På grund af hvad telegrafstyrelsen sålunda anført har styrelsen i underdånighet hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte bereda telegrafstyrelsen utväg att för fortsatt utveckling af statens telefonväsende erhålla ytterligare lån till ett belopp af 4,000,000 kronor för år 1909 att, i mån af behof och efter Kungl. Maj:ts pröfning, ställas till styrelsens förfogande med skyldighet för telegrafverket att därå erlægga ränta och göra afbetalningar, på sätt Kungl. Maj:t kunde finna godt bestämma.»

För egen del har departementschefen yttrat, att han icke haft något att erinra mot hvad telegrafstyrelsen sålunda anført och föreslagit.

I fråga om de lån telegrafstyrelsen hittills erhållit för telefonväsendet, får utskottet meddela, att styrelsen under åren 1883—1891 i statskontoret lyftat	kr. 1,430,000: —
och däraf under åren 1883—1908 återbetalt	» 1,407,000: —
återstod	kr. 23,000: —
samt att styrelsen under åren 1891—1908 från riksgäldskontoret erhållit	kr. 33,284,400: —
och däraf under åren 1893—1907 återbetalt	» 16,009,400: —
återstod	kr. 17,275,000: —

Mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke haft något att erinra, och får utskottet därför hemställa,

att Riksdagen må bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende ett lånebelopp för år 1909 af 4,000,000 kronor att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Kungl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jämte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopps öfverlämnande till telegrafstyrelsen förorsakas riksgäldskontoret, inom tjugu år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel därtill lämna tillgång, dock så att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen hos riksgäldskontoret tillkännagifvas.

Stockholm den 26 februari 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.